

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Nieuwkoop
T.a.v. L. Hesseling
Postbus 1
2460 AA Ter Aar

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon
Hilde van Meeteren

Olonummer
6625047

Onze referentie
1224476

Bijlagen
0

Datum 24 maart 2022
Betreft Preadvies Hollandsche Leeuw Nieuwkoop

Naam
Adres Dorpsstraat 75
Postcode/plaats 2421AW Nieuwkoop
Gemeente/provincie Nieuwkoop; Zuid-Holland;
Monumentnummer 30518

Geacht college,

Op 17 februari 2022 is het plan voor restauratie en aanpassing van het rijksmonument de Hollandsche Leeuw besproken bij het gezamenlijke online Erfgoedspreekuur van DSL en de RCE.

De herstelplannen voor het monument zijn reeds eerder besproken bij een gezamenlijk bezoek ter plaatse van de Erfgoedcommissie van Nieuwkoop en de RCE 21 september 2021. Naar aanleiding van dit bezoek hebben de Erfgoedcommissie en RCE op 7 oktober 2021 een gezamenlijk preadvies gegeven. Het plan uit september 2021 is op een aantal punten aangepast. Dit aangepaste plan is besproken bij het online overleg van 17 februari 2022.

Ten aanzien van het plan zoals gepresenteerd op 17 februari 2022 geeft de RCE het volgende preadvies:

- Nieuwe aanbouw linkerzijde

Het plan voorziet in het plaatsen van een smalle langwerpige aanbouw tegen de linkerzijgevel in de steeg aan de linkerzijde van het monument.

Zoals te zien is op oude kaarten is de Hollandsche Leeuw altijd een vrijstaand pand geweest. Tussen het pand en de naastgelegen bebouwing is altijd een open doorgaande steeg geweest. Het open poortje aan de linkerzijde van het pand refereert aan deze open steeg.

Bij het bezoek in september is besproken dat het plaatsen van een aanbouw in de steeg een aantasting van de bebouwingsstructuur betekent. Met het toenmalige plan kon echter ingestemd worden omdat de aanbouw ver terugliggend in de steeg voorzien was. Hierdoor zou de aanbouw vanaf de straatzijde zeer beperkt

zichtbaar zijn waardoor het beeld van een steeg achter het poortje aan de straatzijde behouden kon blijven. Tevens is aangegeven dat het van belang is dat de aanbouw sober vormgegeven wordt. Als referentie is daarbij gesproken over een 'klompenhok' zoals dat in het verleden wel vaker aan de zij- of achterkant van een pand werd toegevoegd.

In het aangepaste plan van februari is voorzien om de aanbouw meer naar de straatzijde te verplaatsen. Het plan is gewijzigd zodat de aanbouw niet voor het venster in de zijgevel van het naastgelegen geplaatst zal worden.

Door verschuiving van de nieuwe aanbouw naar de straatzijde zal deze echter vanaf de straat meer in het zicht komen te liggen en zal de beleving van de historische bebouwingsstructuur juist meer aangetast worden. Weliswaar worden voor- en achterzijde van de aanbouw uitgevoerd in glas om enig doorzicht te houden maar in de praktijk blijkt meestal dat de transparantie van een glazen volume (waar bovendien meubilair in geplaatst zal worden) beperkt is.

Door het verplaatsen van de aanbouw naar de straatzijde komt de reden te vervallen op grond waarvan in eerste instantie is ingestemd met de aanbouw, te weten namelijk een ver terugliggende plaatsing. Derhalve bestaat er een te groot bezwaar tegen de nieuw voorgestelde plaats van de aanbouw waardoor hier niet mee ingestemd kan worden.

Ik adviseer om ten aanzien van de voorzijde van de nieuwe aanbouw de lijn aan te houden van het plan zoals getoond in september.

- Doorbraken linkerzijgevel

In de linkerzijgevel zijn nieuwe openingen voorzien. Deze openingen geven toegang tot de nieuwe aanbouw.

Bij het bezoek ter plaatse in september is geconstateerd dat de linkerzijgevel scheefstand vertoont en dat deze gevel ter plaatse van de bestaande openingen diverse bouwsporen heeft. Dit duidt erop dat de openingen in de zijgevel in het verleden reeds eens aangepast zijn. Derhalve is ingestemd met het beperkt wijzigen van de bestaande openingen. Uitgangspunt daarbij is dat de openingen het karakter behouden van een beperkte doorbraak in de verder gesloten buitengevel ter plaatse van de bestaande vensters en deur. Om dit karakter te handhaven moeten tussen de openingen muurdammen – geveldelen – gehandhaafd blijven.

Het huidige plan gaat hierin echter een stap te ver. Het plan voorziet in drie forse gelijke openingen van ca. 3 m breed met daartussen twee smalle muurdammetjes. Hierdoor verdwijnt de beleving van een doorbraak door de zijgevel en ontstaat op deze plaats een doorlopende ruimte van monument naar aanbouw.

Ik adviseer om het huidige plan aan te passen waarbij uitgegaan wordt van het maken van doorbraken in de gevel ter plaatse van de bestaande deur en vensteropening van maximaal de afmetingen van een dubbele deur (1,8m). Belangrijk daarbij is dat de muurdam tussen de beide openingen genoeg maat houdt om de beleving van een gesloten zijgevel met een doorgebroken deur en venster te behouden.

- Aanpak fundering

Het pand is verzakt waardoor scheefstand en scheuren in de gevels zijn ontstaan. Het plan is om het pand te stabiliseren. Hiertoe worden in het pand twee stalen portalen geplaatst en voorzien de plannen in funderingsherstel. In principe bestaan er geen bezwaren tegen het aanpakken en verbeteren van de fundering. Dit zal de instandhouding van het pand ten goede komen.

In de huidige plannen wordt echter voorgesteld om een onderheide betonvloer aan te brengen onder het gehele plan met uitzondering van het nieuwe achterdeel. Ten behoeve van deze ingreep voorziet het plan in het slopen van de bestaande binnenwanden. Na het realiseren van de nieuwe betonvloer zal vervolgens de interne structuur teruggebracht worden met nieuwe binnenwanden. Deze voorgestelde aanpak gaat een stap te ver en is te ingrijpend voor een historisch monument. Uit de bouwhistorische verkenning en waardestelling uit 2008 blijkt dat de bestaande binnenwanden tot de 18de en 19de eeuwse bouwfases van het pand behoren. Daarom hebben deze binnenwanden een hoge monumentale waarde. Tegen het slopen van de binnenwanden ten behoeve van de uitvoering van het funderingsherstel bestaat bezwaar.

In overleg met de adviseur bouwkunde van de RCE is geconcludeerd dat het mogelijk is om op een minder ingrijpende wijze funderingsherstel uit voeren waarbij de monumentale binnenwanden behouden kunnen blijven. Om tot een dergelijk plan te komen is het belangrijk om een constructeur te betrekken die ervaring met en kennis van restauratie en monumenten heeft. Een situatie als deze vraagt om inventiviteit en creativiteit om te komen tot een plan voor duurzaam herstel van de fundering met respect voor de monumentale waarden. De adviseur bouwkunde van de RCE is graag bereid om nader te overleggen over de aanpak van de fundering.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,

Hilde van Meeteren
Adviseur Architectuurhistorie

Hilde van Meeteren
Adviseur Architectuurhistorie